

ชลมารคโดยเรือพระที่นั่งคอนโคลา ๑๒ แว
 แต่ทำราชวริศที่พระที่นั่งราชกิจวินิจัย พร้อม
 ด้วยเรือแห่น้ำตามเสด็จเป็นกระบวนเรือแจวไปเข้า
 กลองฆางกลอน้อยแฉกกลองมหาสวัสดิ์ ถึงท่ามด
 นาทหลวงในคลองมหาสวัสดิ์ หยดประทับรอน
 ระยะเวลา ๔๔๐ เส้น แล้วออกจากมหาหลวง
 ถ้าน้ำน้อยต้องใช้ กระบือลากเรือ ไซ้ชอดแม่น้ำ
 เมืองนครไชยศรี ไปประทับแรมพลับพลาแพลลย
 ที่ปากคลองเจดีย์บูชา ระยะเวลา ๔๓๐ เส้น
 รวมเป็นทางชลมารค เสด็จพระราชดำเนินแต่ อรุ
 ุณ ๑ ถึงพลับพลาแพลลยปากคลองเจดีย์
 บูชา ๕๐๐ เส้น ประมาณกระบวนหลวง
 เคน ๑๐ ชั่วโมง

วันที่ ๒ ฅวัน ๒ เก็ชน ๒ ชน ๖
 ก้า ๕. เวลาบ่าย เสด็จพระราชดำเนิน
 ทางชลมารคโดยเรือพระที่นั่งคอนโคลา ๑๒ แว
 แต่พลับพลาแรมปากคลองเจดีย์บูชา เข้ากลอง
 เจดีย์บูชา ไป ประทับ พลับ พดล ประทับ รอน บ้าน
 อำผางระยะเวลา ๑๐๐ เส้น เวลาเช้า ๒ โมง
 เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค โดยกระ
 บวนม้าแสดแต่พลับพลา บ้าน อำผาง ไป ประทับ
 พระราชวังประณมเจกีย์ ระยะเวลา ๒๔๐ เส้น
 รวมเป็นทาง เสด็จ พระราช ดำ เนิน ทาง ชล มารค
 ชลมารค ทั้งแต่พลับพลาแพลลยถึงพระราชวัง
 ประณมเจกีย์ ๓๔๐ เส้น ประมาณกระบวน
 หลวงเคน ๓ ชั่วโมง เวลาบ่าย ๕ โมง
 เสด็จพระราชดำเนิน โดยกระบวนราช ชัน นมค ภาร
 พระ ประ ณม เจกีย์ แฉก ทรง สกัษ พระ สงฆ์ สวค

พระพุทธรูปของพระประณมเจกีย์ แฉพระ
 บรมหนักพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 เวลาค่ำทรงจุกอกไม้เพลิง แล้วเสด็จพระราช
 ดำเนิน กลับพระ ราชวังประณมที่ในพระราชวัง
 เคน •

วันที่ ๓ ฅวัน ๓ เก็ชน ๒ ชน ๗ ก้า
 ๕. เวลาเช้า ๕ โมงเสด็จพระราชดำเนินโดย
 กระ บวน ราช ชัน พระ ราช ทาน ธา ทาวนิเทศมาตร
 พระสงฆ์บนลานพระประณมเจกีย์ แล้วมี
 สกัษปกครองพระบรมหนักเสด็จแล้ว เสด็จ
 พระราชดำเนินกลับพระราชวัง เวลาบ่าย ๕
 โมง เสด็จพระราชดำเนินโดยพระบาทประพาศ
 ตลาดแฉกหน้าพระประณม แล้วเสด็จกลับ
 พระราชวัง เวลาค่ำเสด็จพระราชดำเนินโดย
 กระ บวน ราช ชัน ประทับ บน ลาน พระ ประ ณม เจกีย์
 ทรงนมัสการแล้ว ทรงสกัษพระบรมเทศนา
 กติกา • ทรงจุกอกไม้เพลิงแล้วเสด็จพระราช
 ดำเนินกลับประทับแรมที่พระราชวังเคน •

วันที่ ๔ ฅวัน ๔ เก็ชน ๒ ชน ๘ ก้า
 ๕. เวลารุ่งสว่างก่อนย่ำรุ่ง เสด็จพระราชดำเนิน
 ทางชลมารคโดยกระบวนม้าแสด แต่พระ
 ราชวังประณมเจกีย์ ไปประทับรอนพลับพลา
 ที่หนองแฉกระยะเวลา ๓๒๐ เส้น เสวยเวลาเช้า
 แล้วเสด็จพระราชดำเนิน จากพลับพลาหนองแฉก
 ไปประทับรอนพลับพลาที่หัวกระบอก ระยะเวลา
 ๓๒๐ เส้น เสวยเวลากลางวันแล้ว เสด็จ
 พระราชดำเนินจากพลับพลาหัวกระบอกไปประทับ
 แรมพลับพลาท้ายหลวงพระแท่นกรุงวัง ระยะเวลา

๓๓๐ เส้น รวมเป็นทางสถลมารค เสด็จ
พระราชดำเนินแก่พระราชวังประมณเจดีย์ ถึง
พลับพลาท้ายคลองพระแท่นดงรัง ๕๗๐ เส้น
ประมาณกระบวนหลวงเกิน ๕ ชั่วโมง เวลาค่ำ
เสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนราช ไปทอด
พระเนตร พระแท่น แลทรงฟังพระสงฆ์
สวดพระพุทธมนต์ ในพระอุโบสถพระแท่นนั้น
แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับประทับแรมพลับพลา
ในท้ายคลองคืน

วันที่ ๕ ๓วัน ๕ เกือบ ๒ ชั่วโมง ๕ คำ
๕๐ เวลาบ่าย ๔ โมง เสด็จพระราชดำเนินโดย
พระบาท ประพาศตามขบวนเรือพระอุโบสถ
พระแท่น แล้วเสด็จประพาศเขาดวยพระเพลิง
ระยะทางแก่ท้ายหลวงถึงเชิงเขา ๑๐ เส้น
แก่เชิงเขาขึ้นไปถึงมณฑปพระพุทธบาททาง ๑ เส้น
รวม ๑๑ เส้น แล้วเสด็จพระราชดำเนิน
กลับมาประทับแรมพลับพลาท้ายหลวงอีกคืน

วันที่ ๖ ๓วัน ๖ เกือบ ๒ ชั่วโมง ๑๐ คำ
๕๐ เวลาบ่าย ๕ นาฬิกา เสด็จพระราชดำเนิน
ทางสถลมารคโดยกระบวนม้าแลรถแก่ท้ายหลวง
พระแท่นดงรัง ไปประทับที่พลับพลา
ที่ควยขานาง ระยะทาง ๒๗๐ เส้น เสด็จ
เวลาเช้าแล้ว เสด็จพระราชดำเนินทอดพลับพลา
ที่ควยขานางไปประทับที่พลับพลา ที่หนองขาว
ระยะทาง ๒๕๐ เส้น เสด็จเวลาบ่ายแล้วเสด็จ
พระราชดำเนินไปเมืองกาญจนบุรี ถึงท่าฉนวน
ข้างท่าเหมยชัยหลวงริมแม่น้ำระยะทาง ๒๕๕ เส้น
แล้วเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค โดยเรือ
พระที่นั่ง ทวนน้ำข้ามฟากขึ้นไปถึงท่าฉนวน

ท้ายหลวงเมืองกาญจนบุรีระยะทาง ๑๕ เส้น
เสด็จขึ้นประทับแรมพลับพลาในท้ายหลวง รวมเป็น
ทางเสด็จพระราชดำเนินทางสถลมารค แก่
ท้ายหลวงพระแท่นดงรังถึงท่าฉนวนเมืองกาญจนบุรี
๗๕๕ เส้น ทางชลมารคแก่ท่าฉนวนเมือง
กาญจนบุรีถึงท่าฉนวนท้ายหลวง ๑๕ เส้น
รวมเป็นทาง ๘๑๐ เส้น ประมาณกระบวนหลวง
เกิน ๘ ชั่วโมง

วันที่ ๗ ๓วัน ๗ เกือบ ๒ ชั่วโมง ๑๑ คำ
๕๐ เวลาบ่าย ๔ โมงเสด็จพระราชดำเนิน
ทางชลมารค โดยเรือพระที่นั่งเล็กแก่ท่าฉนวน
ท้ายหลวงล่องลงไปตามลำน้ำ ประทับท่าฉนวนไร่
เข้าโพชระยะทาง ๓๐ เส้น เสด็จพระราชดำเนิน
ขึ้นประพาศไร่เข้าโพช แล้วเสด็จกลับประทับ
แรมพลับพลาท้ายหลวงอีกคืน

วันที่ ๘ ๓วัน ๘ เกือบ ๒ ชั่วโมง ๑๒ คำ
๕๐ เวลาบ่าย ๕ โมงเสด็จพระราชดำเนินทาง
ชลมารค โดยเรือพระที่นั่งเล็กขึ้นไปประพาศ
ตามลำน้ำแม่แก้วใหญ่ แล้วล่องกลับมาท้ายหลวง
เวลาบ่าย ๕ โมงเสด็จพระราชดำเนินทาง
ชลมารคโดยเรือพระที่นั่ง ล่องลงไปตามลำน้ำ
ประพาศตามน้ำแม่แก้วชัยหลวงฝั่งขวามือออก
เสด็จพระราชดำเนินทางสถลมารคประพาศตลาด
แลบ้านบ่อนกำแพงเมืองกาญจนบุรี ระยะทาง
ถึงกำแพงเมืองกาญจนบุรี ๑๕ เส้น แล้วเสด็จ
พระราชดำเนินกลับประทับแรมพลับพลาในท้าย
หลวงอีกคืน

วันที่ ๙ ๓วัน ๙ เกือบ ๒ ชั่วโมง ๑๓ คำ
๕๐ เวลาเช้า ๒ โมง เสด็จพระราชดำเนิน
ทางชลมารคโดยเรือพระที่นั่งคอนโคลา ๑๒ แกว

แต่ทำคณนค่ายหลวงเพื่องาญญ์บุรี พร้อม
 ค่ายเรือแต่ทำคณนค่ายเป็นกระบวนเรือ แจวพาย
 ล่องลงไปตามลำแม่น้ำ เจ้าแควแม่น้ำน้อย
 ทวนน้ำขึ้นไปประทัยพลับพลาแรมบางลาน ระยะ
 ทาง ๕๐๐ เส้นประมาณกระบวนหลวงเกิน ๕
 ชั่วโมง เวลาบ่าย ๓ โมงเสด็จพระราชดำเนิน
 ทางสถลมารคโดยกระบวนม้าแสดลยขึ้น แต่
 พลับพลาบางลาน ไปประทัยพลับพลาประทัยร้อน
 ที่ทุ่งนากระบวนระยะทาง ๑๕ เส้นประมาณกระ
 บวนหลวงเกิน ๑ ชั่วโมง เสด็จประทัยประพาศ
 ทรงตกไม้ค่าง ๆ มีไม้ตะพดเป็นต้น เวลาค่ำ
 เสด็จพระราชดำเนินกลับ ไปประทัยแรมพลับพลา
 บางลาน

วันที่ ๑๐ เดือน ๓ เดือน ๒ ขึ้น ๑๕ ค่ำ
 ๕. เวลาเช้า ๑ โมงออกเรือพระที่นั่งแต่พลับพลา
 บางลานขึ้นไปตามลำน้ำระยะทาง ๖๐ เส้น
 ถึงค้งหลวงประทัยเรือพระที่นั่ง ที่ทำคณนค่าย
 แล่งฝั่งขวาค้ง เสด็จขึ้นประทัยพลับพลา
 ประทัยร้อนทรงแ่ง ทอด พระ เนตร์ เรือ กระบวน
 ขึ้นแ่งแล้ว เสด็จพระราชดำเนินลงเรือ
 พระที่นั่ง ที่ทำคณนค่ายแ่งระยะทางแต่ทำคณน
 ค่ายแ่งถึงหัวแ่ง ๑๐ เส้นแล้วออกจากแ่ง
 หลวงท้อไปถึงทำคณนค่ายหลวงหุมริมฝั่ง ควันออก
 ระยะทาง ๑๐๐ เส้น ประทัยเรือพระที่นั่ง
 เสด็จพระราชดำเนินทางสถลมารค โดยพระบาท
 ไปประพาศถ้าเขาคัทหมี่ ระยะทาง ๑๕ เส้น
 แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับลงเรือ พระที่นั่ง
 ออกจากทำคณนค่ายหุม ไปถึงพลับพลาแรมที่

กลอนไทรระยะทาง ๓๐๐ เส้นรวมเป็นทางสถลมารค
 เสด็จพระราชดำเนินมาพักพลาบางลาน ถึงพลับ
 พลาแรมกลอนไทรทาง ๕๐๐ เส้น ประมาณ
 กระบวนหลวงเกิน ๑ ชั่วโมงประทัยแรมที่นี้

ข่าวตายในกรุง

หลวง ขรมนารถภักดี ปลัด กรม กอง
 กุศล (เข็ญม) เปนบุตร หลวง ขรมนารถภักดี
 (กวัง) เกิมถวายทิวขึ้น อยู่ใน ส้มแก้ง พระศรี
 สุริเยนทรา มาศย์ พระบาท สมเด็จ พระจอม
 เกดเจ้า อยู่หัว ทรง พระ กรุณา ไปรคเกล้า
 ให้ เปน ขุน เทวี วรามาศย์ สมุท ขาญชี ได้
 รับพระ ราชทาน เข็ญทิวขี้ละ ๔ ทำลึง ครั้น
 หลวง ขรมนารถภักดี (กวัง) บิภ
 ลึง แถ่กรรม จึง ทรง พระ กรุณา ไปรคให้
 ขุน เทวี วรามาศย์บุตร เปน หลวง ขรมนารถภักดี
 แทน ได้รับพระ ราชทานเข็ญทิวขี้ละ ๑๒ ทำลึง
 ครั้น เดือน ๑๐ ปีชวศ สัมฤทธิ ชิก
 ขวย อากการใต้ นอนไม่ใคร่ จะ หลับ วิทย ประ
 ทาน อากการ ดอย น้อยลง ทุกเวลา ได้ทา นาย
 เรือ หมอ ขเลย คักคิไปรักษา ว่า เปนโรค สม
 กระ สายได้ วิทย ประทาน ยา หมอ เรือ อยู่เดือนเศษ
 อากการ หวคตายไม่ ถึง เดือน ๑๒ ข้าง แรมทรุ
 ลงมาก จึงเปลี่ยนหมอให้ นาย ชัน หมอ ขเลย
 คักคิ รักษา อยู่ อากการ ให้เห็น หอยหอยอยู่เนื่อง ๆ
 แล้วมือ เท้า ขวม

ณวันที่ ๗ เดือน ๑ แรม ๑๑ ค่ำปีชวศ

กรมเสกฯ แกรงม.ง.ก.ร.ก.ค.อ.ง.ไป. เติมตามคำ. แพร่ง
 แกร่ง. ะ. ทาร. ที่. ะ. ไป. ถึง. เมือง. ไทร. โยค.ณ.นี้. บาง.
 คน. กล่าว. ว่า. เป็น. ทาง. ก.ิ. ค.ระ. ดำ.ย.าก. บาง. พ.ระ.
 กล่าว. ว่า. ส.น.ก.นี้. ส.น.ก. ไม่. ส.ู้.จ.ำ.ย.าก. เมื่อ. ะ. ก.ค.ง.
 ผู้. ไป. ตาม. เสก.ฯ. ที่. มี. คำ. แพร่ง. พ.น.ก.งาน. นี้. ไม่. ค.ง.
 กล่าว. เหตุ. ทั้ง. สอง. ประ. การ. ซึ่ง. ะ. ดำ.ย.าก.
 ฎ. ะ. ส.น.ก.นี้. อย่าง. ไท.เลย. เป็น. คำ. แพร่ง. ที่. ต้อง. แพร่ง.
 ล.้อม. นำ. ตาม. เสก.ฯ. พระ. เจ้า. อยู่. ท.วี. โดย. พ.น.ก.งาน.
 แล้ว. ก็. ค.วร. ก.ิ. ค.น.ค. ความ. ก.ค.ณ. ญ.ก.ระ. เว.ก. ก.ค.ได้.
 นำ. ล.อง. อ.ถ.ิ.พระ. มา.ท. อย่าง. เก.ียว. พ.ระ. ส.ม.ค.วร.
 ก.ิ. การ. ที่. ะ. ไป. อยู่. แล้ว. แต่. ที่. เขา. ไป. ราช. ก.าร. ท.พิ.
 ก.ค.ใน. เมือง. เรา. ก.ิ. ก.ิ. ประ. เท.ก. ทั้ง. ป.วง. ก.ิ. ก.ิ.
 ก็. เป็น. แน่. ว่า. ก.าร. ท.พิ.ก.ค. ซึ่ง. เป็น. ก.าร. เขา. ช.ระ. ก.ิ.น.
 ท.ระ. ย.าว. ร.ย. พ.ง. ยัง. มี. ค.น. ส.น.ก.ไป. รับ. ความ. ดำ.ย.าก.
 ซึ่ง. ประ. ส.ง.ศ. ะ. เขา. ช.้อ. เส.ียง. ของ. คน. ฎ. ใน. ก.าร. ย.ำ. ร.ง.
 ความ. สุข. ของ. พวก. คน. นี้. มี. ก.าร. ที่. ะ. ไป. ไท.โยค.
 นี้. ไม่. มี. เท.ก. ที่. ะ. พ.ง. ก.ล.วิ. อย่าง. นี้. ล.ก.ช.ก. ส่วน.
 ของ. ผู้. ไป. ท.พิ. ส.ก. น.ก. เก.ียว.

เมื่อ ะ. ว่า. ถึง. ผู้. ที่. ไม่. มี. พ.น.ก.งาน. นำ. ตาม.
 เสก.ฯ. แต่. ไป. ตาม. เสก.ฯ. แล้ว. ถ้า. ช.ระ. ก.าร. งาน. ของ. ท.วี.
 ช.ำ.ง.นี้. ไม่. มี. ช.้อ. ดำ.ย.าก. ซึ่ง. ะ. ส.ระ. ทั้ง. ไม่. ได้. แล้ว. ก็. ค.วร.
 ไป. ะ. เพราะ. ดำ.ย.ำ.เมือง. ไท.โยค.ทาง. นี้. เป็น. ทาง. ไท.ล.
 ไม่. สามารถ. ะ. ไป. แต่. เว.ื่อ. คำ. เก.ียว.สอง. คำ.ไว้. แต่.
 ถ้า. มี. ก.าร. ช.ำ.ง.นี้. สำ.ค.ญ.กว่า. แล้ว. ก็. ไม่. ค.วร. ะ. ละ. เว.ิน.
 ไป. เส.ียง. เพราะ. จ.ำ.น.ง. แต่. ความ. ส.น.ก.นี้. ประ. โย.ชน.
 ที่. ะ. ไท. ร.ก. ก.าร. เก.ียว.ไป. ใน. ที่. ต่าง. ๆ. เช่น. ไป.
 เก.ียว. ย.ำ.ฎ.ก.เสก.ฯ. ก็. เป็น. ค.ณ. แต่. คน. ที่. ค.วร. ะ. ไป.
 พ.ระ. ย.ำ. ประ. การ. ถ้า. เป็น. ผู้. ที่. ะ. รับ. ราช. ก.าร.

ซึ่ง. เก.ียว. ช.ระ. มา. แพร่ง. ท.กร.า. ท.ก.ไว้. ไป. เห็น. ระ. ะ. ทาร.
 ฎ. ท.เว.ก.ที่. พ.ี. ย.ำ.น. มี.น.ง. ก.ง. ป.วง. แพร่ง. ท.ำ.มา. ท.าก.น.
 ของ. คน. ต่าง. ๆ. เมื่อ. มี. ก.าร. ที่. เก.ียว. ช.ระ. ก.ิ. ค.ง.ไว้.
 ฎ. ำ.ร.ง.ย.ก.ที่. ช.ระ. ก.าร. ผู้. ช.ระ. ฎ. ก.ค.ก.แต่. แพร่ง. ที่. ไป.
 ที่. ส.ก.ไม่. มี. ประ. โย.ชน. ะ. ไท. ก.ง.ได้. เห็น. ย.ำ.น. เ.ื่อ.
 ของ. คน. ที่. เป็น. พวก. เก.ียว. ก.ิ. ไท. ก.ล.ช.ก. แพร่ง. เก.ียว. ย.ำ.
 เขา. ซึ่ง. แพร่ง. ประ. หล.าก. ต่าง. ๆ. คน. มี. ประ. โย.ชน.
 ก.ิ. ช.ระ. ย.ำ.ง. ไม่. เส.ียง. เก.ียว. ไป. เช่น. แน่. ก.าร. ที่. ะ. ะ. ไ.
 เ.ื่อ.ง. ล.ือ. ก.ิ. ว่า. ไท.ช.ก.ช.ม.นี้. ถ้า. คน. ที่. ไป. ใน. เวลา.
 ก.าร. ร.ก.ช.ำ.ง. นี้. ไม่. เห็น. ว่า. ก.ล.วิ.อย่าง. ไท.เลย. แพร่ง. คน.
 ท.มี. ะ. ก.าร.งาน. อยู่. เสม.น.นี้. ถ้า. ะ. ไม่. มี. เวลา. ช.ระ. พ.ก.
 ไป. เก.ียว.ให้. ไท.ช.ระ. ก.าร.งาน. ย.ำ.ง.แล้ว. ก็. ก.ง. ะ. ทำ.ให้.
 ไท.ล. ก.ิ. เม.ียง.ก. เม.ียง.คน. ได้. เป็น. แน่. แท้. ยก.ไว้.
 แต่. ผู้. ที่. ไม่. ต้อง. ก.าร. ก.ร.ำ.ทำ.งาน. ย.ำ.ง.คำ.ไว้. ซึ่ง. เป็น. ก.าร.
 ผ.ระ. อยู่. ใน. ท.วี. แล้ว. เพราะ. คน.นี้. ก.าร. ที่. ะ. ไป.
 ไม่. ลำ.ย.าก.กว่า. ที่. ะ. อยู่. มาก.นัก. ๆ. ไม่. เส.ียง. ช.ระ. สำ.ค.ญ.
 แล้ว. ไป. ก.ิ. ก.ิ. มาก. แต่. ที่. พระ. เจ้า. อยู่. ท.วี. เสก.ฯ.
 พระ. ราช. คำ. เ.ื่อ. คร.ั้ง. นี้. ก็. เป็น. เวลา. ไม่. มี. ราช. ก.าร.
 อ.น. ไท. สำ.ค.ญ. เป็น. ช.อง. ที่. ะ. ไท.ท.ร.ง. พ.ก.ผ.ระ. ราช. ก.าร.
 แพร่ง. ไท.ท.ก.ค.พระ. เ.ื่อ. ร.ก.ม.ิส.ฐาน. พระ. ราช. ช.า.ด.มา.เช.ก.รี.
 ท.ง.การ. เล.ียง. ช.ิพ. ของ. ช.ำ. ข.อบ.ช.น.ช.ี.มา. ทาง. นี้. ก.้วย.
 แพร่ง. ไท.ท.ร.ง. ย.ริ. ร.ก.ท.าน. ใน. ก.าร. พระ. ราช. ก.ล.ล.
 แต่. พระ. ก.ิ.ค.ย.สง.ช.ม.ทาง. พระ. ประ. ระ. ม.เจ.ก.ิ.ย. แพร่ง. ะ. ท.กร.า.
 นี้. ๆ. ตาม. ส.ม.ค.วร.

กำหนดวันเสด็จไทรโยค
 วันที่ ๑๑ เดือน ๖ ขึ้น ๕ ค่ำ
 เวลาบ่าย ๕ นาฬิกา เสกฯ พระราชดำเนินทาง